

УДК 378.017 : 351.74

Тетяна Львівна БІЛОУС,

доцент кафедри гуманітарних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат педагогічних наук, доцент

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1977-8758>

Claudine BRUNOD,

teacher in a College «E.Berard» in Aosta (Italy)

ОСОБИСТІСНІ ЯКОСТІ ПЕДАГОГА-ВИКЛАДАЧА З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

В умовах постійних змін викладачі фізичного виховання повинні бути «всебічно розвинені й професійно компетентні, здатні легко адаптуватися до змін у житті, спроможні не тільки вільно оперувати отриманими знаннями і вміннями та вміти передавати їх студентам, але й безперервно, впродовж усього життя, збагачувати власний досвід професійного самовдосконалення, саморозвитку, самовиховання, творчої самореалізації» [1].

Педагогічна діяльність – одна із найскладніших сфер діяльності людської праці. Вирішувати найважливіші завдання суспільства повинен викладач, що ставить вимоги до особистісних і професійних рис педагога. Від особистості викладача залежить ставлення студентів до фізичної культури та спорту.

Вивчення особистості викладача фізичного виховання розпочалося у середині двадцятого століття такими вченими-психологами: М. Мосстон, Джон Лой, Джон Вуден та іншими, які зробили великий внесок у вивчення цього питання. Вчені спробували дати орієнтовні відповіді на такі питання: 1) чи існує ідеальний тип особи викладача фізичного виховання? 2) як сприймають особистісні риси викладача фізичного виховання його студенти? 3) якими важливими рисами повинен володіти викладач фізичного виховання як педагог?

Англійський вчений Хендрі намагався виявити особистісні якості, необхідні для «ідеального» викладача фізичного виховання. Для цього були опитані студенти й викладачі фізичного виховання. Порівняння результатів опитування показали наступне: а) викладач фізичного виховання повинен бути відкритим, мати здатність, ділитися з студентами своїми переживаннями та думками; б) товариським, прагнути встановлювати контакти та бути емоційно відкритим; в) емоційно стійкими, вміти зберігати стійкість психічних процесів для ефективної підтримки професійної діяльності в умовах стресу.

Педагог-викладач фізичного виховання повинен мати: 1) досить високий інтелект, розвинену впевненість у собі; 2) практичність, вміння бути корисним у різних життєвих ситуаціях; 3) бути новатором, вносити нові ідеї та прийоми; 4) наполегливість, знаходити творчий підхід до звичайних справ, що змушує оточуючих дивитись на них по-новому; 5) рішучість, здатність і вміння самостійно та своєчасно приймати

відповідальні рішення; б) самостійним, ініціативним, відповідальним за свою поведінку та діяльність.

Вивчення психологічних особливостей викладача фізичного виховання показало, що збіг був лише за двома характеристиками – схильність до домінування (управління іншими) і готовність прийняти нове, однак їх дослідження про «ідеального» викладача фізичного виховання значно розходиться з тим, що викладач являє собою насправді.

Проведення теоретичного дослідження зазначеної теми нас спонукало до необхідності розробки анкети, за допомогою якої можна досліджувати особистісні якості педагога-викладача фізичного виховання. На підставі роботи Хендрі нами була розроблена подібна анкета, яка представляє собою список особистісних якостей педагога-викладача, що необхідно проранжувати, тобто побудувати від найбільш до найменш значимих якостей.

У дослідженні взяли участь 30 студентів та 7 педагогів-викладачів фізичного виховання Сумської філії ХНУВС. У результаті проведеного у студентів анкетування щодо «ідеального» педагога переважали наступні особистісні якості педагога-викладача: а) прагнення встановлювати контакти та бути емоційно відкритим; б) виявлення щирих та добрих почуттів, бути терплячим; в) уміння бути справедливим і мати здатність, заздалегідь прогнозувати наслідки своїх дій або бездіяльності в даній ситуації, тобто бути відповідальним; г) розуміння і підтримування студентів та мати здібності до управління.

За результатами дослідження студентів та педагогів результати розійшлися, уявлення про «ідеального» викладача фізичного виховання дещо різняться, але є і збіги. Педагоги та студенти бачать «ідеального» викладача фізичного виховання як людину, що володіє такими особистісними якостями: комунікабельність, відповідальність за фізичне і психологічне благополуччя його підопічних, управлінські здібності та стресостійкість до різних ситуацій.

У результаті проведеного анкетування серед педагогів переважають наступні особистісні якості педагога-викладача: 1) людина з високим рівнем інтелекту, впевнений у собі, що має здатність заздалегідь прогнозувати наслідки своїх дій або бездіяльності в даній ситуації; 2) емоційно незворушний і невразливий; 3) уміння освоювати і використовувати способи та прийоми встановлення контактів та міжособистісних взаємодій; 4) пред'являти до студентів високий рівень вимог.

Сучасне суспільство розглядає викладача фізичного виховання не лише як фахівця, що має знання, уміння і навички у професійній сфері, а більшою мірою як фахівця з пропаганди здорового способу життя, валеологічного ставлення до свого здоров'я, як людини, що підвищує мотивацію у молодого покоління для занять руховою діяльністю, залучає молодь до занять різними видами спорту.

Отже, на підставі проведеного аналізу особистісних якостей педагога-викладача фізичного виховання серед студентів і викладачів можемо зазначити, що викладач фізичного виховання відіграє велику роль у реалізації соціальних цілей і завдань фізичної культури і спорту.

Сучасний педагог-викладач фізичного виховання повинен бути комунікабельним, доброзичливим, відповідальними, толерантним, відкритим, ініціативним, дружнім, вимогливим до себе, прихильним до всіх студентів.

Список бібліографічних посилань:

1. Шаповалова І. Формування фахової компетентності майбутніх учителів фізичної культури в контексті підготовки до професійного самовдосконалення. *Педагогічний дискурс*, 2014. Вип. 17. 204 с.